

שהרא"ה והמאירי שפסקו מצאצ"כ לא הזכירו שצריך לכוין להשמיע השומע הלא גם הר"ן לא הזכיר זאת בהתחלה כשהביא שיטתם אך ראינו בסוף דבריו דפשיטא לי' כן ואולי גם הרא"ה והמאירי ס"ל כן ועוד אפשר דבתקיעה דאיירי בה שאני, דס"ל שמספיק שמיעה גרידא, אבל בשומע כעונה יודו לר"ן. ומכאן סייעתא למש"כ בשלחן הטהור סי' מז לאדמו"ר מקאמארנא זצ"ל שמברכים ברה"ת על שמיעת ד"ת רק כששומע מפי המדבר אתו ולא מאחר שלומד לעצמו.

ובזה א"ש ראית כת"ר מהדרשא של הגמ' בסוכה משפן דהלא התכוין להשמיע למלך שצוהו לקרוא לפניו ואין שם דין שיצטרך להוציאו, ומש"כ ביביע אומר ח"ה סי' י"א אות א' לדחות הרא"י משפן דקרא מדין קריאת תורה בציבור, שצריך להוציאו — הוא דוחק מבואר בפסוק, וגם בקריאת תורה בציבור יש שיטות ראשונים שאין צריך להוציאו ואכמ"ל] וכן א"ש הרא"י מתוס' ברכות כ: דגם שם היתה קריאה להשמיעם.

ז. ולפי זה צריך לומר גם בנ"ד ששומע קדושה וקדיש באמצע ש"ע מפי הציבור, שהציבור מכוונים להשמיע לכל מי ששומע דהא המצוה והמנהג לענות בקול רם דוקא. וגם בהלל, שהוא מקור הדין של שומע כעונה, איתא ביר' סוכה פ"ג הל"י ממה דאנן חמיין רבנין רברביא קיימון בציבור ואילין אמרין ברוך הבא ואילין אמרין בשם ה' ואלו ואלו יוצאים ידי חובתן, הרי מבואר בהדיא שאם המנהג לומר רק מסתמא מכוונים להשמיעם ואף להוציאם אף שאינם ש"ץ [וזה לא כמ"ש בקהילות יעקב על ברכות סי' ט' ע"פ הבבלי, שהחזן חוזר בשם ה' ואינו יוצא ידי חובתו מציבור שאינם מתכוונים להוציאו] אמנם בג"ד לא מסתבר לומר שהציבור מתכוונים להוציא, דהא אינם יודעים ואינם חושבים על העומד באמצע ש"ע. ולכאורה קשה ג"כ לומר שהש"ץ חושב להוציאו בקדיש, דהא אינו מעלה כרגיל על דעתו, שיש עומד באמצע ש"ע. ומוכרחים לדחוק שהש"ץ עכ"פ מסתמא מכוין בתפלתו להוציא את כל מי שצריך ובמה שצריך. ויעוין. בבה"ל סי' ככ"ה ד"ה אלא שכי' שהש"ץ יחזור על קדוש כדי להוציא העומד באמצע ש"ע והעיר בעמק ברכה, שבנוסח התפלה לרמב"ם מבואר שהש"ץ אומר קדוש יחד עם הציבור.

ועוד נצטרך לומר שהטעם שהמפסיקים לקדושה אינו כדי לצאת ידי חובת קדושה אלא כדי שלא לפרוש מהציבור — דהא קי"ל מצ"כ ולא מספיק לצאת מהציבור כטענת הרוקח, שהבאתי במכתבי הקודם. ויעוין ביביע אומר אור"ח ח"ה סי' י"ג שהביא הרבה אחרונים שכי' שאין חובה להפסיק אפי' באמצע ק"ש, ולא רק ש"ע, לקדושה משום העוסק במצוה פטור מהמצוה והיא רק רשות יע"ש באריפות.

ואחרי שהארכת טובא אסיים בברכת גמר חתימה טובה, ויוכה כת"ר להפיץ מעינותיו חוצה ולהרבות תורה ויראה בישראל...

סימן ל

ענינים שונים

בס"ד יום שני כ"ו תשרי תשמ"ה.

ברצוני לשואלו מספר שאלות ואקוה שכבודו ימצא פנאי לענות לי.

(א) האם מי שמתפלל אחר זמן ברכות ק"ש אם מתפלל ברוך שאמר וישתבח.

(ב) אם יש ענין ליטול ידים בבוקר על מטתו בעודו בשכיבה.

(ג) אם מכיון שבחזה"מ אין מוקצה בנגיעה בנוי הסוכה כמובא במ"ב סקי"ד בסימן תרל"ח

אם מותר להעלותם הביתה ומה שדן המ"ב שם סק"ד לענין להעלותם הביתה היינו בשבת ויו"ט.

(ד) אם מי שנפנה לפני בהמ"ז ורחץ ידיו ובירך אשר יצר אם הוי הפסק לבהמ"ז בין הנטילה לבהמ"ז ויטול שוב מים אחרונים כמבואר במ"ב סק"א בסימן קע"ט לגבי המפסיק בדיבור או שאין זה הפסק כמבואר במ"ב סק"ב בסימן קס"ה שאם נטל בדיעבד נטילה אחת (כשעשה צרכיו לפני הסעודה) לשם נטילה לאכילה יברך ענט"י ואשר יצר ולא הוי הפסק.

(ה) רצוני לדעת מה הסדר בדיוק כשפוסע בסוף שמו"ע לאחריו אם פוסע ואומר עושה שלום ומחכה כשיעור ד"א ואח"כ אומר היה"ר וחזור מיד או שאחר היה"ר מחכה שיעור ד"א וחזור.

(ו) קשה לי אמאי נפסק במ"ב סק"ז בסימן י"ד שטלית ששותפין בה איש ואשה חייבת בציצית ולא מברכים עליה הא אפילו אשה יכולה לברך על מצוות עשה שהזמן גרמא.

(ז) קשה לי מאי שנא בין ציצית כליל שבת שמותרת משום דהחוטין הם נוי לבגד כמבואר במ"ב סק"ד בסימן י"ג ובין טלית שלא חייבת בציצית כגון בגד שאין רובו פתוח שאסור לצאת בה בשבת כמבואר שם במ"ב סק"ב וכן בבגד שחייב בציצית מספק איתא במחבר סימן י" ס"ז שאין יוצאין בה בשבת ואמאי שיתכוון שאם אינה חייבת החוטין הם נוי.

תשובה

בס"ד יום כ"ג חשון תשמ"ה

אוצר החכמה

שו"ב וכ"ט הנני בזה להשיב על השאלות בקיצור.

(א) מי שמתפלל (כשעת הדחק) אחר זמן ברכות ק"ש אומר פסוקי דזמרה עם הברכות של ברוך שאמר וישתבח שאין להם שייכות לק"ש וברכותיה אלא להכנת התפלה ובמ"ב בסימן ע"א סק"ד לענין אונן שעבר זמן ברכת ק"ש דאומר פסוקי דזמרה [ואף דכתב שם ואפשר אבל בחכמת אדם כלל קנ"ג ס"ק ל"א (לע"ע בכת"י) ביררנו שם עיקר להלכה, וגידון דידן עדיף יותר].

(ב) כתבנו בבית ברוך כלל ב' עמוד ל"ח שממילי דחסידות ליטול הידים טרם שקם מהמטה ושמעתי רמז ע"ז, יתייצב על דרך לא טוב רע לא ימאס" (תהלים ל"ו) ויע"ש עוד. ומסתבר דכל שאיגו קם ממש דהיינו שישב על המטה ורגליו לארץ דשפיר דמי גם ממילי דחסידות.

(ג) אסור לקחת הנוי סוכה מהסוכה ולהביא להבית אף שאין איסור נגיעה בחוה"מ משום מוקצה מ"מ להביא הביתה אסור דאפי' להעביר לסוכה אחרת יש אוסרים (כמובא בכף החיים סי' תרל"ח ס"ק נ"ז בשם השו"מ).

(ד) מה ששאל באיסור הפסקה לאחר מים אחרונים כשעשה צרכיו אם דינו כמו לאחר מים ראשונים שברכת אשר יצר לא הוי הפסק, ואף שאפשר לחלק בין מ"ר למים אחרונים דיותר חמור מ"מ נראה דבדיעבד לא הוי הפסק כמו במים ראשונים דכתבו דדומה לגביל לתורא (עי' מ"ב סי' קס"ה) כמו"כ במים אחרונים דכיון דא"א לברך ברהמ"ז בלא שיכין עצמו קודם בעשיית צרכיו, מ"מ מהיות טוב שיטול עוד פעם לפני ברהמ"ז.

(ה) מה שנסתפק לך במה שצריכין לחכות לאחר שמו"ע כשיעור ד' אמות לכה"פ לאחר

שמו"ע אם זה לפני אמירת הי"ר הנה לאחר גמר השלושה פסיעות אומר הי"ר ואמירתו נכלל בשיעור של ד' אמות כיון שזה אינו מעיקר התפלה.

ו—(ז) מה שקשה לך למה טלית של שותפין בשותפות אשה אינו מברך הלוא גם האשה אם רצתה יכולה לברך על מצות ציצית זה לא קשה כלל דמ"מ הטלית שלה לאו בר חיובא היא, ויכולה ללכת בד' כנסות בלא ציציות. ועוד מה שנתקשית בהא שאין בגד פתוח רובו והדומה שאסור לצאת בה בשבת דלמה הציציות לא יהי' גוי כמו שמותר לצאת בליל שבת וגם זה לק"מ דלא שייך גוי לבגד אלא אם הבגד בר חיובא הוא.

סימן לא

אוצר החכמה

מענין ברכת התורה — באיזה ענין יוצאים באהבת עולם [אהבה רבה]

לפני כמה שנים שאלתי לכב' שאלה מה הדין אם שוכחים לברך ברה"ת ונוזכרים באמצע פסד"ו או בברכות ק"ש. ואכן קבלתי תשובה נדפס בס' בחלק ח' סי' מ"ד. ומע"כ פסק שאחר ברכת יוצר אפשר לסמוך על אהבה רבה אבל בפס"ד אפשר להפסיק עבור זה ע"כ. אבל עתה בעת למדי סי' מ"ז לכאורה מתגלה לי שאין מגיעה בכלל לכיון לא לצאת באהבה רבה ואז בהחלט אפשר לברך ברה"ת. ונראה כמו כן שזה יותר טוב מלסמוך על אה"ר. וחזק מזה איתא שם בסעי' ז' רק אם למד תיכף אח"כ יצא בזה אבל אם הפסיק באיזה צורה שהיא אפשר לברך ברה"ת ממש ע"ש מ"ב ס"ק ט"ו וביאה"ל ד"ה אם למד ויש להסתפק. אבל לפי מה שראיתי בביאור הלכה ד"ה פוטרת בשם המ"ב סי' נ"ב שאם רוצה יוכל לכיון בפירוש לא לצאת בברה"ת בזה, א"כ לכ"ע לא יצא ואפשר עוד לברך אח"כ וכן משמע ג"כ מתר"י. ופלא בעיני שמע"כ פסק כך לגבי אלוקי נשמה ולא לגבי ברה"ת.

תשובה

בס"ד כ"ד מנ"א התשל"ח

אחדשה"ט באה"ר. מכתבו נתקבל בברכה.

נכון הדבר שמבואר בבה"ל שאם מכוון שלא לצאת באהבה רבה יכול לברך ברכת התורה אח"כ אבל אינו מבואר בבה"ל שיש לעשות כן לכתחילה. והדבר מבואר במ"ב המובא בבית ברוך כלל כ' שלפיכך מותר להפסיק באמצע פסוקי דזמרה לפי שי"א שאסור לומר פסוקים לפני ברכת התורה, א"כ גם לאחר השמונה עשרה יש הרבה פסוקים ומזמורים דלפי י"א חייבים בברה"ת. ומלבד זאת ראה מה שהארכתי בבית ברוך כלל ט' עמוד קע"ה (בהערה) שס"ש חייב בברה"ת לאור כ"ז הדבר ברור כמו שפסקנו שעדיף לצאת באהבה רבה [אהבת עולם] וילמוד איזה משנה תיכף לאחר גמר התפלה ויותר טוב לאחר שמו"ע.